

۹- آشنایی با پاره‌ای از مفاهیم و اصطلاحات تجارتی و اقتصادی

دبیای پر مزور از تجارت لزوم احاطه کامل بر مفاهیم، روابط و قراردادهای تجاری را برای بسیاری از دست اندکاران امر، حداقل در حوزه تخصصی مربوط به خود الزام آور می‌نماید. غفلت و استباوه در مورد هر یک از این مفاهیم، عدم درک صحیح و اشراف کامل به آن، عدم آشناشی با طرق کوناگون انجام معملات و بطور اعم عدم آشناشی با مقررات و عووف تجارت بین المللی، دست اندکاران و بطور کلی کشور را در معرض مخاطرات مالی عظیمی قرار خواهد داد. اطلاع کامل از اتواع فرآوراندها و معاملات بین المللی و مبادلات تجارتی و ترفندهاشی که در آن بکار گرفته می‌شود (بخوص در زمینه گریز از انجام تعهدات) می‌تواند در حفظ منافع تجارتی کشور بسیار مفید باشد. بخصوص که در مقطع حساس فعلی بیش از پیش نیاز به توسعه مطلوب صادرات، دست - یابی به بازارهای خارجی، افزایش درآمدات ارزی و ایجاد نظام کاوایی وارداتی و صادراتی احساس می‌شود. بدین سبب از این شعاره، بخشی را به شرح و معرفی پاره‌ای از مفاهیم و اصطلاحات تجارتی و اقتصادی اختصاص میدهیم. در ارائه این مفاهیم و اصطلاحات، ابتدا تعریفی از هر یک بیان شده و سپس در بخش توضیحات مطالب بیشتری در رابطه با آنها را تهمیگردید.

* * *

ارز تها تری (ارز مورداً استفاده در قراردادهای تها تری)
.....

"در قراردادهای تها تری" طرفین توافق می‌کنند که یک ارزبه عنوان "پول واحد حساب" برای کلیه دریافت‌ها و پرداخت‌های مربوط به

میا دلات کالوسا یرا نتقالات انتخاب شودکه آنرا ارزها تری گویند.
توفیعات یه دراین قراردا دها فرض براینست که کلیه دریافتها و پرداختها
برابر بوده و مانده حسا بهای صفرگردولکین در عمل چنین نیست و حسا بهای
بدهکار و بستانکار میشوند. مبنای تسویه حسا بهای درپایا ن دوره تسویه تعیین
شده دراینگونه قراردادها ارز انتخاب شده میباشد. دراینجا مساله نوسانات
ارزش ارزی که بعنوان پول واحد حساب انتخاب شده اهمیت میباشد.

* * *

ارز پایا پای آسیائی

oooooooooooooo

" ارز پایا پای آسیائی، " پول واحد حساب " اتحادیه پایا پای آسیائی است. عنوان این پول " آمو " (Asian Monetary Unit = A.M.U.) است و ارزش هر واحد معادل یک " S.D.R. " یا " حق برداشت مخصوص " میباشد .

توفیعات یه قرارداد اتحادیه مذکور در سال ۱۳۵۱ توسط بانکهای مرکزی ایران ، هندوستان ، پاکستان ، سریلانکا ، بنگلادش منعقد شد. کشوربرمه ، بعداً به این قرارداد ملحق گردید. دراین اتحادیه ، اسناد میا دلاتی بر حسب مورد ، امکان دارد که به پول ملی یا پول کشور طرف معماله و یا واحد پول آسیائی صادر شود و در تبدیل پولهای کشورهای عضو به هر واحد پولی مذکور (آمو) ، از برابری آن با حق برداشت مخصوص استفاده میشود. تسویه مانده ها میان بانکهای مرکزی درپایا ن هر دوره تسویه که دو ماه است صورت میگیرد.

* * *

ارز . D . C . R . (ارز مورداستفاده در)

oooooooooooooo

" ارزی بودکه در چارچوب موافقتنامه تهاتری منعقده میان اعضاء "

R.C.D برای نگهداشتن حساب معا ملات اعضاء، انتخاب شده بود و مورد استفاده قرار میگردد. "پول واحد حساب" ، دلار آمریکا بود ".
توضیحات ہبر طبق موافقتنا مه تها تری میان اعضا، هر کشور یک اعتبار رفته (Swing) به میزان ۲میلیون دلار در اختیار اعضاء دیگر میگذاشت که اعتباری بدون بھرہ بود. در صورت تجاوز مانند حساب از میزان اعتبار مذکور، مازاده ارز آزاد از کشور بدھکار قابل مطالبه بود. موافقتنا مه فوق، مشمول قوانین و مقررات بازرگانی و گمرکی و کنترل ارزی سه کشور عضو بود و نکته مهم اینکه، این موافقتنا مه شامل مبالغ مراتب مرزی، نفت و فرآورده های نولوازم جنگی نمیشد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، از ابتدای سال ۱۳۶۴، سازمان همکاری اقتصادی E.C.O. جایگزین سازمان همکاری عمران منطقه ای (R.C.D) گردید .

* * *

اور E.C.O. (ارز مورداستفاده در E.C.O)
.....

" ارزی است که در چارچوب موافقتنا مه تها تری میان اعضا ای سازمان همکاری اقتصادی (Economic Cooperation organization E.C.O)" .
R.C.D سبق - برای نگهداشتن حساب معا ملات طرفین انتخاب شده و مورداستفاده قرار میگیرد. "پول واحد حساب" ، دلار آمریکا است ".
توضیحات : پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، S.C.O. جایگزین R.C.D شد با شروع جنگ تحمیلی و محاصره اقتصادی ایران توسط قدرتهای بزرگ، مکانیزم جدیدی بنام حساب مخصوص در کنار موافقتنا مه E.C.O. گنجانده شد، که به موجب آن، سقف اعتبارات فنی در موردنظر کیه به ۴۰۰ میلیون دلار و موردنگران به ۱۰ میلیون دلار ارتقاء یافت. علت عدم تفاوت این حساب با حسابهای تراستی در این است، که در حساب مخصوص مادرات ایران

عمدتاً "نفت است که در مقا بل آن، کالا زکشور طرف مقا بل وارد می‌کند.

* * *

ا ر ر . (B.T.C.) ا ر ز مور دا س ت فا ده در قرا ر دا ده ای (B.T.C.)
.....

" ا ر زی است که در چار جو ب قرا ر دا ده ای تها تری موسوم به
(B.T.C.) (کمیته معا ملات دو جانبه Bilateral Transaction Committee)
برای نگهدا شتن حساب معا ملات طرفین انتخاب می‌شود و مور دا س ت فا ده قرار
می‌گرد".

توضیحات : بدنبال تحریم خرید نفت ایران توسط دول غربی و بروز مشکلات
ا ر زی و جنگ با عراق از سال ۱۳۶۰ معا ملات جدیدی تحت عنوان معا ملات تهاتی
دو جانبه با شرایط قرار داده ای خاص موسوم به "B.T.C." ایجاد گردید .
این نوع قرار داده ای بین دولت ایران و شرکت های خارجی (عمدتاً غربی)
منعقد می شود که در آن از جانبه ایران صدر صد نفت عرضه می گردد و در مقا بل ،
ه تا ۵۰ درصد کالا مشخص (نظیر دارو، ماشین آلات صنعتی، لوازم یدکی، مواد
اولیه مورد نیاز کارخانجات، تراکتور و ...) دریافت گردیده و بقیه ارزش
مبادله نیز به کمک ارز آزاد تسویه می گردد . بهره متعلقه به مانده حسابهای
تحت "B.T.C." حدود نیمی از مجموع می گردد .
نمایندگان وزارت نفت، بازارگانی "بانک مرکزی، قرار داده ای "B.T.C."
را از جانب ایران منعقد می سازند .

تاکنون ایران این قرار داده را با شرکت های از کشور های
اتریش، سوئیس، آلمان غربی، ایتالیا، ارگوئه، مجارستان، کره شمالی،
پاکستان، سوریه، آلمان شرقی، بوسنیا و هرزگوین، یونان، مراکش، ایران،
حساب در اکثر قریب به اتفاق این نوع قرار داده دلار آمریکا و در چند مورد
خاص مارک آلمان غربی بوده است .